

Na temelju članka 4.8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02) i čl. 6. i 7. Pravilnika o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05), rješavajući po zahtjevu "Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini", broj: 50/09 od 30. listopada 2009. godine, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 27. travnja 2010. godine, donijela je

ODLUKU O ODREĐIVANJU TARIFA ZA POMOĆNE USLUGE

Članak 1. (Predmet)

Ovom odlukom Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK) određuje tarife za pomoćne usluge u elektroenergetskom sustavu Bosne i Hercegovine.

Članak 2. (Primarna regulacija frekvencije i snage)

Primarna regulacija frekvencije i snage je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Članak 3. (Sekundarna regulacija frekvencije i snage)

(1) Određuje se tarifa pomoćne usluge pričuve kapaciteta za sekundarnu regulaciju frekvencije i snage u iznosu od 16,257 KM/kW mjesečno i finansijski opseg ove usluge za 2010. godinu u iznosu od 9.689.172 KM.

(2) "Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini" (NOS BiH) će administrirati postupak nabave pomoćne usluge sekundarne regulacije od vlasnika licenci za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivreda u čijem su sastavu proizvodne jedinice koje su dužne da osiguraju navedene opsege snage za pružanje pomoćne usluge, prema slijedećem rasporedu:

Mjesec	Potreban mjesečni iznos	HE Jablanica	HE Trebišnjica	HE Višegrad	HE Rama	HE Bočac
	MW	MW	MW	MW	MW	MW
siječanj	57	22	5	14	11	5
veljača	54	21	5	13	10	5
ožujak	50	20	5	11	9	5
travanj	46	16	5	11	9	5
svibanj	45	16	5	12	7	5
lipanj	43	16	5	11	6	5
srpanj	44	16	5	12	6	5
kolovoz	46	17	5	13	6	5
rujan	48	20	6	15	7	0
listopad	50	21	5	12	7	5
studeni	54	22	5	13	9	5
prosinac	59	23	5	15	11	5

(3) Elektroprivrede u BiH prilikom pružanja pomoćnih usluga mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa člankom 25. Tržišnih pravila.

(4) Do ostvarivanja tehničkih preduvjeta za obračun, energija koja se isporučuje u režimu sekundarne regulacije bit će tretirana (kompenzirana) kroz obračun i kompenzaciju neželjenih odstupanja.

Članak 4. **(Tercijarna regulacija frekvencije i snage)**

(1) Određuje se tarifa pomoćne usluge pričuve kapaciteta za tercijarnu regulaciju frekvencije i snage u iznosu od 5,216 KM/kW mjesečno i financijski opseg ove usluge za 2010. godinu u iznosu od 15.151.140 KM.

(2) Određuje se tarifa za električnu energiju koja se isporučuje u režimu tercijarne regulacije u iznosu 23,295 feninga/kWh kao trostruka vrijednost cijene električne energije najskuplje proizvodne jedinice u sustavu.

(3) NOS BiH će administrirati postupak nabave pomoćne usluge tercijarne regulacije od vlasnika licenci za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivreda u čijem su sastavu proizvodne jedinice koje su dužne da osiguraju navedene opsege snage za pružanje pomoćne usluge, prema slijedećem rasporedu:

mjesec	Potreban mjesečni iznos	EP HZHB	EP BIH		ERS		
		HE Čapljina	HE Grabovica	HE Salakovac	HE Višegrad	HE Bočac	HE Trebinje
		MW	MW	MW	MW	MW	MW
siječanj	250	140	25	0	85	0	0
veljača	250	140	25	0	85	0	0
ožujak	250	140	25	0	85	0	0
travanj	250	140	25	0	85	0	0
svibanj	250	140	25	0	85	0	0
lipanj	250	140	55	5	50	0	0
srpanj	250	0	30	0	40	35	50
kolovoz	250	140	30	0	30	35	15
rujan	250	140	55	25	30	0	0
listopad	250	140	55	5	50	0	0
studeni	250	140	50	0	60	0	0
prosinač	250	140	25	0	85	0	0

(4) Elektroprivrede u BiH prilikom pružanja pomoćne usluge tercijarne regulacije obvezne su pružiti ovu uslugu u opsegu od 80% do 100% ponuđene pričuve pri čemu mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa člankom 33. Tržišnih pravila.

(5) NOS BiH je dužan da identificira korisnike koji plaćaju električnu energiju isporučenu u režimu tercijarne regulacije.

(6) Vrijeme jednokratnog korištenja tercijarne pričuve može trajati do šest sati od trenutka angažiranja prema nalogu NOS-a BiH. Tercijarna pričuva može se maksimalno koristiti četiri puta u jednom mjesecu. Minimalno vrijeme između dva angažiranja tercijarne pričuve je 48 sati.

(7) Angažiranje tercijarne pričuve provodit će se na način propisan čl. 7.2.28-7.2.32. Mrežnog kodeksa.

Članak 5.
(Regulacija napona i reaktivne snage)

Regulacija napona i reaktivne snage je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Članak 6.
(Mogućnost pokretanja elektrana bez vanjskog napajanja)

Mogućnost pokretanja elektrana bez izvanjskog napajanja je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Članak 7.
(Prekomjerno preuzeta reaktivna energija)

(1) Određuje se tarifa za prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju sa mreže prijenosa u iznosu od 1,00 feninga/kvarh.

(2) Tarifu za prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju plaćaju kvalificirani kupci priključeni na napon 110 kV i više svojoj balansno odgovornoj strani. U skladu sa mjesečnim obračunom NOS-a BiH, plaćanja između balansno odgovornih strana se obavljaju na temelju udjela u injektiranju reaktivne energije u posmatranom mjesečnom razdoblju.

Članak 8.
(Pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži)

(1) Određuje se tarifa pomoćne usluge za pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži u iznosu od 7,02 feninga/kWh, na temelju prosječne cijene na pragu proizvodnih objekata u Bosni i Hercegovini.

(2) Na temelju Metodologije za izradbu tarifa za usluge prijenosa električne energije, neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge i podataka o gubicima na prijenosnoj mreži iz Bilance električne energije na mreži prijenosa BiH za 2010. godinu koji iznose 330 GWh, određuje se finansijski opseg ove usluge na godišnjoj razini u iznosu od 23.166.000 KM.

(3) Prije početka svakog kalendarskog mjeseca NOS BiH će subjektima koji posjeduju licencu za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivredama u BiH dostaviti njihove obveze i dnevne 24-satne dijagrame energije koju su dužni osigurati za pokrivanje gubitaka na mreži prijenosa za naredni kalendarski mjesec. Ovi će iznosi biti prijavljeni u okviru procedura dnevnog planiranja.

(4) Po isteku svakog kalendarskog mjeseca NOS BiH će na temelju podataka iz dnevnog rasporeda i podataka dobivenih sa mjernih točaka napraviti obračun gubitaka na prijenosnoj mreži u kome će biti naznačene energetske i finansijske pozicije svih subjekata. Za iznose koji se, nakon mjesečnog obračuna NOS-a BiH, pojave kao obveze i potraživanja između elektroprivreda u BiH (balansno odgovornih strana), koristit će se tarifa iz stavka (1) ovog članka.

(5) Obveze subjekata koji nemaju vlastitu proizvodnju (kvalificirani kupci i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine) u pokrivanju prijenosnih gubitaka, bit će definirane Ugovorima o balansiranju koji se imaju zaključiti sa balansno odgovornom stranom najkasnije u roku od 15 dana od stupanja na snagu ove odluke. Obveze subjekata koji nemaju vlastitu proizvodnju prema odgovarajućoj balansno odgovornoj strani obračunavat će se po tarifama zasnovanim na prosječnim proizvodnim cijenama aktivne energije na pragu proizvodnje unutar balansno odgovornih strana i električne energije koja se preuzima sa mreže prijenosa u 2010. godini kako slijedi:

BOS EP HZHB	0,1761 feninga/kWh,
BOS EP BiH	0,2373 feninga/kWh,
BOS ERS	0,1660 feninga/kWh.

Članak 9.

(Ukupna tarifa za sekundarnu i tercijarnu regulaciju)

(1) Na temelju godišnjeg iznosa potrebnog za nabavu pomoćnih usluga sekundarne regulacije (kapacitet) i tercijarne regulacije (kapacitet) u ukupnom iznosu od 24.840.312 KM i ukupne energije koja se preuzima sa mreže prijenosa u 2010. godini od 11.667.179.935 kWh, određuju se:

- tarifa za sekundarnu regulaciju u iznosu od 0,0830 feninga/kWh,
- tarifa za tercijarnu regulaciju u iznosu od 0,1298 feninga/kWh,
- ukupna tarifa za sekundarnu i tercijarnu regulaciju od 0,2128 feninga/kWh.

(2) Tarife za usluge iz prethodnog stavka plaćaju "Komunalno Brčko" i kvalificirani kupci priključeni na napon 110 kV i više svojoj balansno odgovornoj strani.

Članak 10.

(Obračun)

(1) Za sve pomoćne usluge NOS BiH će pripremiti obračune na mjesečnoj razini. U obračunu moraju biti navedeni svi elementi potrebni pružateljima usluga za ispostavljanje odgovarajućih faktura (korisnici usluga, fizički i financijski opseg usluga i sl.). Ovako utvrđeni obračuni bit će obuhvaćeni mjesečnim izvješćem NOS-a BiH, koje se dostavlja DERK-u, pružateljima i korisnicima usluga.

(2) U skladu sa člankom 35. Metodologije za izradbu tarifa za usluge prijenosa električne energije, neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge ("Službeni glasnik BiH", br. 46/05, 17/07 i 11/09) pružatelji usluga dostavljaju kopije faktura NOS-u BiH.

Članak 11.

(Obveze subjekata u elektroenergetskom sektoru u cilju stvaranja uvjeta za unapređenje sustava pomoćnih usluga)

(1) Obvezuju se elektroprivrede u BiH koje nemaju ugrađena brojila na svim primopredajnim točkama sa prijenosnom mrežom da do 31. listopada 2010. godine instaliraju odgovarajuća mjerenja u skladu sa Mrežnim kodeksom.

(2) Obvezuju se NOS BiH, Elektroprijenos Bosne i Hercegovine i proizvođači da, u skladu sa Mrežnim kodeksom, do 31. listopada 2010. godine posebnim dokumentom definiraju organizaciju i način daljinskog prikupljanja obračunskih podataka mjerenja neophodnih za osiguranje pomoćnih usluga, kao i za poravnanje i plaćanje u vezi s tim.

(3) Obvezuju se NOS BiH i elektroprivrede u BiH da do 31. listopada 2010. godine posebnim dokumentom definiraju sve neophodne kriterije i procedure za pomoćne usluge.

(4) Obvezuju se NOS BiH i elektroprivrede u BiH da, u skladu sa Tržišnim pravilima, do 31. listopada 2010. godine definiraju prijedlog Sporazuma o pomoćnim uslugama u kojem se definiraju precizne količine sekundarne i tercijarne pričuve proizvođača koje će NOS BiH angažovati prema definiranim kriterijima.

(5) Obvezuje se NOS BiH da organizira aktivnosti iz st. (1), (2), (3) i (4) te da o rezultatima istih redovito izvješćuje DERK.

Članak 12. (Izmjene tarifa)

DERK zadržava pravo izmjene tarifa za pomoćne usluge u skladu sa dinamičkim planom provedbe Tržišnih pravila.

Članak 13. (Završne odredbe)

(1) Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, primjenjuje se od 1. svibnja 2010. godine i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

(2) Odluka sa obrazloženjem dostavit će se podnositelju zahtjeva i umješaćima u tarifnom postupku i objaviti na internet stranici DERK-a u roku od 30 dana od dana donošenja.

Obrazloženje

Postupak određivanja tarifa za pomoćne usluge vođen je kao sastavni dio tarifnog postupka za određivanje tarifa za rad neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge, pokrenutog na zahtjev "Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini", broj: 50/09 od 30. listopada 2009. godine.

Nakon pregleda dokumentacije, potpunost zahtjeva NOS-a BiH je potvrđena aktom DERK-a broj: 04-28-348-1/08 od 23. studenoga 2009. godine, o čemu je NOS BiH obaviješten dopisom broj: 04-28-348-2/08 od 1. prosinca 2009. godine, pa se u nastavku tarifnog postupka moglo pristupiti ocjeni svih podnijetih dokaza uz pridržaj prava DERK-a da traži dodatne podatke i informacije kada to bude smatrao potrebnim.

Zahtjev NOS-a BiH je rješavan provođenjem postupka formalne rasprave, u svemu prema odredbama *Pravilnika o javnim raspravama* ("Službeni glasnik BiH", broj 38/055), prema čijoj je odredbi članka 45. DERK kratkom obavijesti u dnevnim novinama i na svojoj internet stranici upoznao javnost sa sažetkom podnijetog zahtjeva i mogućnošću zainteresiranih članova javnosti da se neposredno upoznaju sa zahtjevom i upute pisane komentare u vezi sa predmetom tarifnog postupka.

Obavijest za javnost je pozvala i osobe zainteresirane da u postupku formalne rasprave sudjeluju kao umještači da pismeno dokažu svoj interes, te najavila održavanje formalne rasprave o zahtjevu.

Nakon dostavljanja zahtjeva za stjecanje statusa umještača, DERK je zaključkom broj: 04-28-348-12/09 od 12. siječnja 2010. godine dopustio sudjelovanje u postupku u svojstvu umještača kako bi saslušao svjedočenja o pozicijama i interesima slijedećih subjekata: Aluminij d.d. Mostar, JP "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d. Mostar, Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske", Matično poduzeće, a.d. Trebinje, JP "Elektroprivreda Bosne i Hercegovine" d.d. Sarajevo. Umještači nisu koristili pravo da izvrše neposredan uvid u cjelokupnu dokumentaciju zahtjeva za tarife.

Pripremna rasprava o podnijetom zahtjevu NOS-a BiH za odobrenje tarifa za rad NOS-a BiH i pomoćne usluge održana je 20. siječnja 2010. godine u Tuzli. Na pripremnoj raspravi utvrđena je lista pitanja koje je trebalo raspraviti i tijekom formalne rasprave. Na formalnoj raspravi održanoj 4. veljače 2010. godine, strane u postupku su prezentirale svoje dokaze kako bi se utvrdile sve relevantne činjenice. Obradeno je svako od pitanja sa utvrđene liste i to sukcesivno odgovorom podnositelja zahtjeva i komentarima i podpitanjima umještača i voditelja postupka.

Konačno izvješće voditelja postupka opisuje tijek postupka, ponuđene dokaze i utvrđene činjenice, relevantne pravne odredbe i preporuku članovima Komisije (u daljem tekstu: Komisija) i dostavljen je stranki u postupku aktom DERK-a, broj: 04-28-5-348-65/09 od 25. ožujka 2010. godine, te trećim zainteresiranim osobama koje su dokazale izravan interes da sudjeluju u tarifnom postupku i kojima je takav status pravovaljano priznat od strane DERK-a.

Izvješće je trebalo da pruži razumnu osnovu Komisiji da na predočenim podacima, argumentima i pojašnjenjima, te komentarima NOS-a BiH (broj: 01-917/10 od 31. marta 2010. godine) i zainteresiranih osoba (Aluminij d.d. Mostar, komentari pod brojem: 2764/10 od 30. ožujka 2010. godine, MH "Elektroprivreda Republike Srpske", Matično poduzeće, a.d. Trebinje, komentari pod brojem: 1-1/03/2-203-26/10 od 30. ožujka 2010. godine, JP "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d. Mostar, komentari pod brojem: I-5001/10 od 30. ožujka 2010. godine, JP "Elektroprivreda Bosne i Hercegovine" d.d. Sarajevo, komentari pod brojem: 01-8287/10 od 1. travnja 2010. godine), datim na prijedlog ovog izvješća, nakon što ih pažljivo razmotri i procijeni, donese svoju konačnu odluku o podnijetom zahtjevu.

NOS BiH u svojim komentarima na konačno izvješće voditelja u postupku određivanja tarifa za pomoćne usluge ističe značaj i ulogu ovog reguliranog subjekta u sustavu pomoćnih usluga referencirajući se na odredbe Zakona o utemeljenju Neovisnog operatora sustava u BiH. Također, NOS BiH analizira sadržaj Nacrta odluke dajući određene primjedbe ali i sugestije, u smislu da se prihvati sav nominirani kapacitet za sekundarnu regulaciju, da se jasno definira cijena kapaciteta negativne tercijarne regulacije i način plaćanja odnosno penaliziranja, da se kod opsega pružanja tercijarne regulacije sagledaju tehničke mogućnosti elektrana koje pružaju uslugu, te obrazlažući svoju tvrdnju da bez satnih mjerenja nije moguće odrediti razliku nastalu između obveza i ostvarenja po osnovu energije za pokrivanje gubitaka što uzrokuje netočnost obračuna neželjenih odstupanja. Također, NOS BiH podržava odredbe Nacrta odluke kojima se sudionici u sustavu funkcioniranja pomoćnih usluga obvezuju da u skladu sa *Mrežnim kodeksom* ugrade odgovarajuća brojila i omoguće NOS-u BiH nesmetan pristup tim brojlilima.

Umještač "Elektroprivreda Republike Srpske" je mišljenja da Nacrt odluke generalno ne osigurava cjelovito rješenje po pitanju debalansa u elektroenergetskom sustavu, te da odredbe koje reguliraju neželjena odstupanja, sekundarnu i tercijarnu regulaciju nisu međusobno usuglašene.

Aluminij d.d. Mostar podržava pristup Nacrta odluke da se tarife za pomoćne usluge smanje kao mogući doprinos ublažavanju posljedica gospodarske krize.

"Elektroprivreda Bosne i Hercegovine", kao umještač u postupku, podržava koncept valorizacije energije kroz uslugu sekundarne regulacije i preporučuje testiranje odziva proizvodnih jedinica prije početka implementacije predloženih rješenja, zatim smatra neprihvatljivim da pogonom njenih proizvodnih jedinica upravljaju treće osobe. Ovaj umještač nadalje, predlaže da se sudjelovanje subjekata u pružanju pomoćnih usluga raspoređuje spram njihovog sudjelovanja u snazi/energiji, da se preciznije definira sankcioniranje slučajeva nepoštivanja nominacija za sekundarnu i tercijarnu regulaciju, te da se NOS-u BiH utvrdi obveza da elektroprivredama osigura podatke u realnom vremenu o ukupnoj regulacijskoj greški sustava.

"Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" smatra da se još uvijek nisu stekli odgovarajući tehnički uvjeti za kvalitetno vođenje elektroenergetskog sustava zbog nepostojanja adekvatnih mjerenja, te sugerira da DERK produlji primjenu trenutno važeće Odluke sve do ispunjenja pomenutih uvjeta.

Komisija, dakle, mora usmjeriti svoja razmatranja na sve specifičnosti i okolnosti vezane za sustav pomoćnih usluga u elektroenergetskom sektoru BiH, primjedbe i komentare umještača podnošenih u tijeku cijelog postupka, te cjelovitom opservacijom odlučiti o podnijetom zahtjevu. Slijedom takve obveze, Komisija izlaže slijedeća svoja stanovišta:

U postojećem modelu pomoćnih usluga na jednoj se strani nalaze davatelji pomoćnih usluga (nositelji licence za proizvodnju), a na drugoj korisnici (licencirani opskrbljivači I reda). U ovoj fazi restrukturiranja elektroenergetskog sektora kada isti pravni subjekti posjeduju licence za proizvodnju, distribuciju i opskrbu, broj sudionika u sustavu pomoćnih usluga je reduciran i sveden na tri postojeće elektroprivrede (BOS-a), kvalificirane kupce i distrikt Brčko. Ovo su ujedno i subjekti koji se pojavljuju u financijskom obračunu, pri tome BOS-ovi i na tražbenoj strani i na strani plaćanja, a kvalificirani kupci i distrikt Brčko samo na strani plaćanja.

Iako je u prethodnim tarifnim postupcima konstatirano od strane NOS-a BiH i zaključivano od više elektroenergetskih subjekata da postoje neophodni tehnički uvjeti za nesmetano odvijanje procesa pružanja i obračuna pomoćnih usluga, dosadašnja praksa ukazuje na teškoće prevashodno u sferi mjerenja i dostupnosti mjernih podataka, kao posljedica neuređenih odnosa između subjekata u elektroenergetskom sektoru, prijepora oko nadležnosti i različitih tumačenja tih nadležnosti. Također su i druge okolnosti dovodile do neučinkovitosti sustava pomoćnih usluga kao što su nenazočnost ili nepoštivanje nominacija od strane elektroprivrednih kompanija. Zbog činjenice da sva mjerenja koja su neophodna za točno utvrđivanje energetske veličine ne postoje ili nisu dostupna, elektroprivrede u BiH su u više navrata osporavale mjesečne obračune koje izrađuje NOS BiH, na osnovu kojih se vrši fakturiranje izvršenih usluga. Mada je za postupanje u ovakvoj situaciji upućujuća odredba članka 9.11.4. *Mrežnog kodeksa* (o bazi podataka obračunskih mjerenja): „*Ukoliko je daljinsko očitavanje podataka onemogućeno, NOS BiH i Prijenosna kompanija će organizirati prikupljanje relevantnih podataka lokalnim*

očitanjem (glavno ili pomoćno mjerilo). Ukoliko i ovo nije moguće onda će NOS BiH koristiti ostale načine (npr. SCADA) za procjenu potrebnih podataka", Komisija je stala na stanovište da je u ovom trenutku razumno elektroenergetskim subjektima u sektoru pružiti još jednu prigodu da osiguraju sva potrebna mjerenja, i još važnije, dostupnost mjernih veličina NOS-u BiH.

Uvažavajući ponuđene količine *sekundarne regulacije* koje znatno prevazilaze potrebe sustava, Komisija se nije odlučila da prihvati sav nominirani kapacitet već samo u visini potrebnog, čime se izbjegava nepotrebno povećanje troška za krajnje kupce. Prema *Tarifnoj metodologiji*, kao i na osnovu cijena kapaciteta i električne energije na pragu proizvodnih jedinica u BiH, Komisija određuje cijenu kapaciteta za pružanje usluge sekundarne regulacije u iznosu od 16,257 KM/kW mjesečno (cijena kapaciteta HE Jablanica).

Kod *tercijarne regulacije*, Komisija daje prioritet u angažiranju onih elektrana čija je cijena kapaciteta najmanja, pri tome dajući mogućnost elektroprivredama da prilikom pružanja ove usluge mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa članom 33. *Tržišnih pravila*. Elektroprivrede su obvezne pružati ovu uslugu u obimu od 80% do 100% ponuđene pričuve kako bi se postigla što bolja fleksibilnost u pružanju ove usluge.

Pitanje *pokrivanja gubitaka* električne energije na prijenosnoj mreži u prethodnom razdoblju je tretirano tako da svaki BOS pokriva gubitke u „svom konzumnom području“, a da se nastale razlike međusobno poravnavaju kroz evidenciju neželjenih odstupanja. Umješaci su u svojim komentarima iskazali potrebu da se ove razlike posebno evidentiraju i finansijski vrednuju. U svojim komentarima NOS BiH je ukazao da dosadašnji obračun gubitaka unutar neželjenih odstupanja nije točan, jer na osnovu postojećih podataka nije moguće tačno utvrditi obveze subjekata kad je u pitanju energija za pokrivanje gubitaka. S obzirom na kompleksnost problematike i odnosa u sektoru, Komisija odlučuje da se međusobne obveze i tražbine između BOS-ova tretiraju na način opisan u stavku 4. članka 8. izreke ove odluke.

Sagledavajući sve specifičnosti te komentare i primjedbe izrečene tijekom postupka te ukupno stanje i odnose u elektroenergetskom sektoru u Bosni i Hercegovini, Komisija smatra da trenutno nije realno niti moguće uvođenje novih elemenata u model pomoćnih usluga (energija u sekundarnoj regulaciji, negativna sekundarna i tercijarna regulacija i penaliziranje). Komisija je kroz ovu odluku jasno iskazala obveze svih subjekata u cilju stvaranja uvjeta za unapređenje sustava pomoćnih usluga.

Shodno članku 14. *Pravilnika o tarifnom postupku*, podnositelj zahtjeva kao regulirani subjekat ima obvezu osigurati pristup javnosti zvanično odobrenim tarifama tako da odlukom odobrene tarife budu na raspolaganju javnosti u njegovom glavnom uredu tijekom radnih dana i objavljene na njegovoj internet stranici.

U skladu sa člankom 9.2 *Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini*, protiv odluke o odobrenju tarifa može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objave odluke.

Broj: 04-28-5-348-79/09

27. aprila 2010. godine

Tuzla

Predsjedavajući Komisije

mr Vladimir Dokić

Dispozitiv Odluke objavljen u "Službenom glasniku BiH" broj 35/10, od 03.05.2010.